

In memoriam:
Veli Verronen (1941–2020)

Jyväskylän yliopiston filosofian yliopistonlehtori emeritus, dosentti Veli Antero Verronen kuoli 19.12.2020 lyhyen sairauden jälkeen.

Hän syntyi 1941 Alavieskassa ja asui koulupoikana Nivallassa. Siltä ajalta Veli muisteli lämmöllä työtänsä elokuvajulistesten liimaajana. Hän katsoi kaikki paikallisen elokuvateatterin elokuvat, ja hänellä oli laaja tietous elokuvista, erityisesti Hollywoodin kultakaudelta.

Perhe muutti Somerolle 1950-luvun puolivälissä, ja Veli pääsi ylioppilaaksi vuonna 1960 Someron yhteiskoulusta. Hän harrasti musiikkia ja soitti rumpuja muun muassa M. A. Nummisen kanssa Viisi vierasta miestä -yhtyeessä. Hän esiintyy myös vinyylisinglellä *Wittgenstein Pop*, mitä filosofian opiskelijat myöhemmin arvostivat. Veli itse arvosti erityisesti yksittäisiä soittomahdollisuuksia Unto Monosen orkesterissa.

Verronen opiskeli Turun yliopistossa ja toimi muun muassa filosofian ainejärjestön puheenjohtajana. Hän vietti välivuoden matematiikan opettajana Karkkilassa, josta silloiset kollegat ja oppilaat muistavat Veliä lämmöllä. Hänet tunnettiin kuitenkin varsin vaativana opettajana, joka ei päästänyt koululaisia helpolla. Opiskeluaikana Veli tapasi vaimonsa Paulan, jonka kanssa hän oli naimisissa 2000-luvulle asti. He muuttivat Tampereelle ja saivat vuonna 1972 tyttären, Vapun.

Tampereen yliopistoon Veli teki 1979 lisensiaatintyön Eräs ei-staattisen teoriakäsityksen tutkimuslinja. *Thomas Kuhnin teoria: analyysi ja suhde muutamiin keskeisiin tieteenfilosofisiin virtauksiin*. Hän julkaisi myös erillisjulkaisut "Relaatioista", "Lauseen

'p implikoi p:n' todistumattomuudesta eräässä aksiomatiikassa jossa 'ei-p implikoi ei-p:n' on aksioma", "A note on the consistency and completeness of the pure implicational functional calculus of first order" ja "Puhtaan implikaatiokalkyylin ratkeavuudesta". Jyväskylän yliopiston erillisjulkaisuina Verronen julkaisi puolestaan mm. tekstit "Against 'normal science'?" ja "Lauseloogisesta teoriasta". Yhdessä Erkki Kaukosen ja Juha Mannisen kanssa Verronen toimitti vuonna 1985 teoksen *Tieteen historia ja tieteen edistyminen*, joka kokoaa yhteen suomalaista tutkimusta tieteen kehitysdynamiikasta.

Verronen väitteli 1986 Jyväskylän yliopistossa teoksella *The Growth of Knowledge. An Inquiry into the Kuhnian Theory*. Siinä hän analysoi Kuhnin teorian keskeisiä käsitteitä kuten paradigma, normaalitiede, yhteismitattomuus ja tieteellinen vallankumous ja esittää rakentavaa kritiikkiä Kuhnin keskeisiä väitteitä kohtaan. Verrosen rekonstruktiossa paradigma P koostuu ontologiasta O, joukosta lakeja U, joukosta esimerkkejä E ja joukosta (kognitiivisia) arvoja (kuten yksinkertaisuus, kattavuus, formaalisuus, adekvaattisuus, hedelmällisyys) V. Lisäksi varsinaisesta paradigmasta erotetaan käsitteellisesti sen eri sovellutusalueita tutkivien teorioiden joukko G(P), joka koostuu dynaamisesti kehittyvistä teorioista T, joista kutakin voidaan tarkastella pysäytettynä tai "jäädytettynä" mielivaltaisella hetkellä t. Verronen argumentoi muun muassa, että vaikka kaksi tieteellistä paradigmaa dynaamisina, historiallisesti muuttuvina asioina ovat yhteismitattomia, voivat kaksi spesifiä ajallisesti jäädytettyä, staattista versiota niiden keskeisistä teorioista olla vertailtavissa. Pitkäaikaiseksi yhteistyökumppaniksi päätyneen Esa Itkosen arvostelu Verrosen teoksesta *Tiede & Edistys* -lehdessä 1986 tiivistää hyvin sen perusteet.

Julkaisussaan vuodelta 1992 "A Weakness in Kuhn's Regal Argument" Verronen tuo esiin puutteen Kuhnin argumentissa sen puolesta, että vaikka tieteellisessä vallankumouksessa tapahtuu edistystä, siinä myös aina menetetään jotain, esimerkiksi selityksellistä voimaa. Verronen osoittaa, että Kuhnin parhaina pitämät esimerkit eivät ole aiotulla tavalla esimerkkejä kahden paradigman välisestä suhteesta. Sitten Verronen

sovelsi näkemyksiään tieteen kehittämisestä mm konstruktivistisiin näkemyksiin inhimillisestä tiedosta ja psykoterapiasta.

Jyväskylän yliopistossa Verronen toimi yliopistonlehtorin virassa eläköitymiseensä asti. Kollegat ja opiskelijat koostivat 2005 juhlakirjan *Muoto ja metodi: juhlakirja Veli Verroselle* (toim. Jussi Kotkavirta). Hänet tunnettiin tiukkana opettajana, joka sai monet innostumaan tieteenfilosofiasta. Veli oli tarkka yksityiskohdista ja järjestelmällinen kaikessa mihin ryhtyi. Vapaa-ajallaan Veli oli innokas klassisen musiikin ystävä ja vieraili usein Tampere Filharmonian ja Lahti Sinfonian konserteissa. Eläkepäivillään Veli muutti vielä takaisin nuoruutensa maisemiin Somerolle. Vaikka Velin periksiantamattomuus aiheutti toisinaan harmaita hiuksia kollegoille, häntä muistetaan lämmöllä hyvänä seuramiehenä sekä mieleenpainuvana ja pidettynä opettajana.

Arto Laitinen

